

Pia Kauma kok

Kirjallinen kysymys tapaturmista varusmiespalveluksessa

Eduskunnan puhemiehelle

Perustuslain mukaan jokainen suomalainen on maanpuolustusvelvollinen. Asevelvollisuus koskee 18—60-vuotiaita miehiä. Myös naiset voivat hakea vapaaehtoisina palvelukseen, joka täytyy suorittaa joko aseellisena tai aseettomana varusmiespalveluksena tai siviilipalveluksena.

Varusmiespalveluksen aikana asevelvolliset saavat sotilaskoulutuksen, joka tyypillisesti kestää 6—12 kuukautta. Viime vuonna varusmiespalveluksen suoritti 19 009 varusmiestä, joista 907 oli naisia. Varusmiespalvelus koskee valtaosaa miessukupuolisista sekä joka vuosi yhä useampaa vapaaehtoisen asepalveluksen suorittavaa naista. Etenkin nykyisessä Euroopan turvallisuustilanteessa on ensiarvoisen tärkeää, että sekä maamme kyky puolustautua että maanpuolustustahto pysyvät korkealla tasolla. Samalla on tärkeää, että varusmiespalvelus voidaan suorittaa mahdollisimman turvallisesti ja riskit minimoiden.

Vaikka palvelusturvallisuuteen puolustusvoimissa on satsattu, julkisuuteen tulee valitettavan usein tapauksia, joissa varusmiehiä on loukkaantunut tai jopa menehtynyt tapaturmaisesti palveluksen aikana. Esimerkiksi lokakuun alussa 2023 Uudenmaan prikaatissa sattui rannikkojääkäritutkimuksen yhteydessä vakava onnettomuus, jossa useita varusmiehiä joutui veden varaan ja yksi varusmies toimitettiin elvytystoimenpiteiden jälkeen sairaalaan jatkohoitoihin. Onnettomuustutkintakeskuksen (Otkes) raportin mukaan onnettomuus Uudenmaan prikaatissa oli seurausta useasta asiasta, joista keskeisiä olivat puutteet harjoituksen johtamisessa, varosuunnitelmissa sekä henkilökunnan kokemuksessa.

Otkesin raportissa todetaan, että ko. onnettomuutta johtaneen harjoituksen käytännön toiminta ja etukäteistiedustelut jäivät kokemattoman veneen päällikön vastuulle ilman selkeää ohjeistusta eikä rannalla ollut suunnitelman mukaista henkilöstöä. Lisäksi kävi ilmi, että aiemmin jo kevään harjoituksessa varusmiehet olivat joutuneet upoksiin samassa paikassa. Asiasta ei kuitenkaan tehty ilmoituksia eikä siihen ollut reagoitu. Epäselvyyttä oli myös siitä, kuka on vastuussa vedessä olevista varusmiehistä, eli pätevätkö tilanteeseen maalla vai merellä sovelletut määräykset. Myöhemmin uutisoitiin lisäksi, että poliisi tutkii kyseistä Dragsvikin onnettomuutta palvelusrikoksena, törkeänä vamma tuottamuksena sekä vaaran aiheuttamisena.

Toisessa esimerkkitapauksessa traaginen onnettomuus sattui Hangon Syndalenin pimeäämmuntaharjoituksessa vuonna 2015. Upseerioppilas kuoli, kun partion jäsen ampui vahingossa häntä kohti. Hovioikeus katsoi onnettomuuden johtuneen ammunnan johtajan ja tulitoimintaa valvoen pursimiehen laiminlyönneistä ammunnan turvallisuuden suhteen.

Kirjallinen kysymys KK 278/2024 vp

Kolmannessa Uudellamaalla tapahtuneessa esimerkkitapauksessa tasoristeysonnettomuudessa vuonna 2017 kolme Uudenmaan prikaatin varusmiestä kuoli ja neljä loukkaantui maastokuorma-auton ja junan tasoristeysonnettomuudessa Raaseporissa.

Vaikka asevelvolliset valmistautuvat vaarallisiin sodan ja kriisiajan tilanteisiin, pitää jokaisella palvelukseen astuvalla henkilöllä olla oikeus suorittaa asepalveluksensa turvallisissa olosuhteissa. Tämä on välttämätöntä myös suomalaisen yhteiskunnan sekä asevelvollisuusjärjestelmän luottavuuden kannalta.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten puolustusvoimat aikoo parantaa johtamisjärjestelmäänsä, jotta esimerkiksi rannikkojääkäri voi luottaa harjoituksen turvallisuuteen meri- tai muissa vesistöolosuhteissa,

millä tavoin puolustusvoimat aikoo varmistaa, että erityisen riskialttiissa harjoitustilanteissa johtamisesta vastaavat vain sellaiset henkilöt, joilla on tilanteen vaativuutta vastaava osaaminen ja kokemus,

miten puolustusvoimat aikoo parantaa varusmiesten ja -naisten turvallisuutta erityisesti Uudellamaalla, jossa on tapahtunut useita vakavia onnettomuuksia ja

millä tavoin palvelusohjesääntöä on tarkoitus uudistaa turvallisuuden osalta viime vuosina koettujen onnettomuustilanteiden jälkeen ja osoittaen, että vaarallisista tilanteista on otettu opiksi?

Helsingissä 29.6.2024

Pia Kauma kok